

memorat quo in primitiva Ecclesia pro mortuis orabatur, ubi etiam Dionysius asserit suffragia vivorum mortuis prodesse. Ergo hoc indubitanter credendum est.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod suffragia per peccatores facta mortuis non prosint. Quia ut dicitur Joan. ix. 31. *Peccatores Deus non exaudit.* Sed si orationes eorum prodessent illis pro quibus orant, à Deo exaudirentur. Ergo suffragia per eos facta mortuis non prosunt.

2. Præterea. Gregorius in pastorali, part. 1. cap. x. dicit: *Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.* Sed quilibet peccator Deo displicet. Ergo per peccatorum suffragia Deus ad misericordiam non (4) flecitur; & ita alia suffragia non prosunt.

3. Præterea. Opus alicujus magis videtur esse fructuosum facienti quam alteri. Sed peccator per opera sua nihil meretur sibi. Ergo multo minus potest alteri mereri.

4. Præterea. Omne opus meritorium oportet esse vivificatum, id est charitate informatum. Sed opera per peccatores facta, sunt mortua. Ergo non possunt per ea juvari mortui pro quibus fiunt.

5. Sed contra est quod nullus potest scire pro certo de altero, utrum sit in statu culpæ, vel gratiæ. Si ergo illa tantum suffragia prodessent quæ fiunt per eos qui sunt in gratia, non posset homo scire per quos suffragia coinquiret suis defunctis; & ita multi à suffragiis procurandis retraherentur.

Præterea. Sicut Augustinus dicit in littera, secundum hoc juvatur aliquis mortuus ex suffragiis, secundum quod dum viveret, meruit ut juvaretur post mortem. Ergo valor suffragiorum mensuratur secundum conditiones ejus pro quo fiunt. Non ergo differt, ut videtur, utrum per bonos, vel per malos fiant.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Uterius. Videtur quod suffragia quæ à vivis pro mortuis fiunt, facientibus non prosint. Quia si aliquis pro altero debitum solveret, secundum humanam justitiam, ipse à debito proprio non absolveretur. Ergo per hoc quod aliquis suffragia faciens debitum solvit pro illo pro quo facit, ex hoc à debito proprio non absolvitur.

2. Præterea. Unusquisque debet quod facit, facere meliori modo quo potest. Sed melius est juvare duos quam unum. Si ergo qui per suffragia debitum mortui solvit, à proprio debito liberatur, videtur, quod nunquam deberet aliquis pro seipso satisfacere, sed semper pro alio.

3. Præterea. Si satisfactio alicujus pro alio satisfaciens æqualiter prodesset sibi, ut ei pro quo satisfactio eadem ratione æqualiter valebit & tertio, si pro eodem satisfactio simul, similiter & quarto, & sic deinceps. Ergo unus posset una satisfactio pro omnibus satisfacere; quod est absurdum.

Sed contra est quod dicitur in Psalm. xxxiv. *Oratio mea in sinu meo convertetur.* Ergo eadem ratione & suffragia quæ pro aliis fiunt, facientibus prosunt.

Præterea. Damascenus dicit in sermone de his qui in fide dormierunt: *Quemadmodum unguento, vel alio*

(4) Al. reflectitur. (5) Al. Forte ad aliquid accidentale, vel accessorium consequens statum: ut dimissionem, vel diminutionem pœnæ. (6) Al. reddit mensuram. (7) Nicolai ordinata.

oleo sancto circumlinire volens infirmum, primo ille scilicet participat unctionem, deinde sic perungit laborantem; sic quicumque pro proximi salute agonizat, primum sibi ipsi prodest, deinde proximo. Et sic habetur propositum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod actus noster ad duo valere potest. Primo ad aliquem statum acquirendum, sicut per opus meritorium homo acquirit statum beatitudinis. Secundo (5) ad aliquid consequens statum accidentalem, vel dimissionem pœnæ. Ad utrumque autem horum actus noster dupliciter valere potest: uno modo per viam meriti, alio modo per viam orationis. Et est differentia inter istas duas vias, ut in xv. dist. dictum est: quia meritum inniuitur justitiæ; sed orans impetrat petitem ex sola liberalitate ejus qui oratur. Dicendum ergo, quod opus unius nullo modo potest alteri valere ad statum consequendum per viam meriti, ut scilicet ex his quæ ego facio, aliquis mereatur vitam æternam: quia sors gloriæ (6) redditur secundum mensuram accipientis. Unusquisque autem ex suo actu disponitur, & non ex alieno: & dico dispositionem dignitatis ad præmium. Sed per viam orationis etiam quantum ad statum consequendum, opus unius alteri, dum est in via, valere potest, sicut quod unus homo impetrat alteri primam gratiam. Cum enim impetratio orationis sit secundum liberalitatem Dei qui oratur, ad omnia illa impetratio orationis se potest extendere quæ potestati divinæ subsunt (7) ordinate. Sed quantum ad aliquid quod est consequens, vel accessorium ad statum, opus unius potest valere alteri non solum per viam orationis, sed etiam per viam meriti. Quod quidem dupliciter contingit. Vel propter communicantiam in radice operis; quæ est charitas in operibus meritoriis: & ideo omnes qui invicem charitate connectuntur, aliquod emolumentum ex mutuis operibus reportant, tamen secundum mensuram status uniuscujusque, quia etiam in patria unusquisque de bonis gaudebit alterius: & inde est quod articulus fidei ponitur Sanctorum communio. Alio modo ex intentione facientis, qui aliqua opera specialiter ad hoc facit ut talibus prosint: unde ista opera quodammodo efficiuntur eorum pro quibus fiunt, quasi eis à faciente collata: unde possunt eis valere vel ad impletionem satisfactionis, vel ad quiddam hujusmodi, quod statum non mutat.

Ad primum ergo dicendum, quod messio illa est perceptio vitæ æternæ, sicut habetur Joan. iv. 36. *Et qui metit... fructum congregat in vitam æternam.* Sors autem vitæ æternæ non datur alicui nisi pro operibus propriis: quia etiam si aliquis alteri impetrat ut ad vitam æternam perveniat, nunquam tamen hoc fit nisi mediatis operibus propriis, dum scilicet precibus alicujus gratia alicui datur, per quam meretur vitam æternam.

Ad secundum dicendum, quod opus quod pro aliquo fit, efficitur ejus pro quo fit: & similiter opus quod est ejus qui mecum est unum, est quodammodo & meum: unde non est contra divinam justitiam, si unus fructum percipit de operibus factis ab eo qui est unum secum charitate, vel ab operibus pro se factis. Hoc etiam secundum humanam justitiam contingit, ut satisfactio unius pro alio accipiatur.

Ad tertium dicendum, quod laus non datur alicui

nisi secundum ordinem ejus ad actum: unde laus est ad aliquid, ut dicitur in I. Ethic. cap. xii. vel xviii. Et quia ex opere alterius nullus efficitur, vel ostenditur bene dispositus, vel male ad aliquid, inde est quod nullus laudatur ex operibus alterius, nisi per accidens, secundum quod ipse est aliquo modo illorum operum causa, auxilium, vel consilium præbendo, vel inducendo, vel quocumque alio modo. Sed opus est meritorium alicui non solum considerata ejus dispositione, sed etiam quantum ad aliquid consequens dispositionem, vel statum ejus, ut ex dictis patet.

Ad quartum dicendum, quod auferre alicui quod sibi debetur, hoc directe justitiæ repugnat; sed dare alicui quod ei non debetur, hoc non est justitiæ contrarium, sed justitiæ metas excedit, est enim liberalitatis. Non autem posset aliquis lædi ex malis alterius, nisi aliquid ei de suo subtraheretur: & ideo non ita contingit quod aliquis puniatur pro peccatis alterius, sicut quod emolumentum percipiat ex bonis alterius.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod charitas, quæ est vinculum uniens membra Ecclesiæ, non solum ad vivos se extendit, sed etiam ad mortuos qui in charitate decedunt: charitas enim vita corporis non finitur: I. Corinth. xiii. 8. *Charitas nunquam excidit.* Similiter etiam mortui in memoriis hominum viventium vivunt: & ideo intentio viventium ad eos dirigi potest; & sic suffragia vivorum dupliciter mortuis prosunt, sicut & vivis, & propter charitatis unionem, & propter intentionem ad eos directam. Non tamen sic eis valere credenda sunt vivorum suffragia, ut status eorum mutetur de miseria in felicitatem, vel è converso; sed valent ad diminutionem pœnæ, vel aliquid hujusmodi, quod statum mortui non transmutat.

Ad primum ergo dicendum, quod homo, dum in corpore vixit, meruit ut hæc ei valerent post mortem, & ideo si post hanc vitam eis juvatur, nihilominus hoc procedit ex his quæ in corpore gessit. Vel dicendum secundum Joannem Damasc. in sermone prædicto, quod hoc est intelligendum quantum ad retributionem quæ fiet in finali judicio, quæ erit æternæ gloriæ, vel æternæ miseriæ, in qua quilibet recipiet solum secundum quod ipse in corpore gessit. Interim autem juvari possunt vivorum suffragiis.

Ad secundum dicendum, quod auctoritas illa expresse loquitur de sequela æternæ retributionis, quod patet ex hoc quod præmittitur: *Beati mortui qui in Domino moriuntur.* Vel dicendum quod opera pro eis facta sunt & quodammodo eorum, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod quamvis animæ post mortem non sint simpliciter in statu viæ, tamen quantum ad aliquid adhuc sunt in via, in quantum scilicet eorum progressus adhuc retardatur ab ultima retributione: ideo simpliciter eorum via est circumsepta, ut non possint ulterius transmutari secundum statum felicitatis, & miseriæ; sed quantum ad hoc non est circumsepta, quin quantum ad hoc quod detinentur ab ultima retributione, possint ab aliis juvari, quia secundum hoc adhuc sunt in via.

Ad quartum dicendum, quod quamvis communicatio civilium operum, de qua Philosophus loquitur, non possit esse mortuorum ad vivos, quia mortui extra vitam civilem sunt; potest tamen esse eorum

In IV. Sent. Tom. V.

(1) Al. ministerii.

communicatio quantum ad opera spiritualis vitæ, quæ est per charitatem ad Deum, cui mortuorum spiritus vivunt.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in suffragiis quæ fiunt per malos, duo possunt considerari. Primo ipsum opus operatum, sicut sacrificium altaris: & quia nostra sacramenta ex seipsis efficaciam habent absque opere operantis, quam æqualiter explent per quoscumque fiant, quantum ad hoc suffragia per malos facta defunctis prosunt. Alio modo quantum ad opus operantis; & sic distinguendum est. Quia operatio peccatoris suffragia facientis potest uno modo considerari, ut est ejus; & sic nullo modo meritoria esse potest nec sibi, nec alii: alio modo, in quantum est alterius, quod dupliciter contingit. Uno modo in quantum peccator suffragia faciens, gerit personam totius Ecclesiæ, sicut sacerdos cum dicit in Ecclesia exequias mortuorum: & quia ille intelligitur facere cujus nomine, vel vice fit, ut patet per Dionysium in xiii. cap. cœl. Hier. inde est quod suffragia talis sacerdotis, quamvis sit peccator, pro defunctis prosunt. Alio modo quando agit ut instrumentum alterius: opus enim (1) ministri est magis principalis agentis. Unde quamvis ille qui agit ut instrumentum alterius, non sit in statu merendi, actio tamen ejus potest esse meritoria ratione principalis agentis, sicut si servus in peccato existens quodcumque opus misericordiæ facit ex præcepto domini sui charitatem habentis. Unde si aliquis in in charitate decedens præcipiat sibi suffragia fieri, vel alius præcipiat charitatem habens, illa suffragia valent defuncto, quamvis illi per quos fiant, in peccato existant. Magis tamen valerent, si in charitate essent, quia tunc ex duabus partibus opera illa meritoria essent.

Ad primum ergo dicendum, quod oratio per peccatorem facta quandoque non est peccatoris, sed alterius: & ideo secundum hoc digna est ut à Deo exaudiatur. Tamen etiam quandoque Deus peccatores audit, scilicet quando peccatores petunt aliquid Deo acceptum: non enim justis solis, sed etiam peccatoribus Deus bona sua providet, ut patet Matth. v. non autem ex eorum meritis, sed ex sua clementia: & ideo Joan. ix. super illud: *Peccatores Deus non audit,* dicit Glossa, quod loquitur ut inunctus, id est non adhuc plene videns.

Ad secundum dicendum, quod quamvis ex parte ejus qui displicet, oratio peccatoris non sit accepta; tamen ratione alterius cujus vice, vel imperio agitur, potest esse Deo accepta.

Ad tertium dicendum, quod hoc quod peccator faciens hujusmodi suffragia nullum reportat commodum, contingit ex hoc quod non est capax talis profectus propter propriam indispositionem; & tamen alii qui non est indispositus, aliquo modo valere potest, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod quamvis opus peccatoris non sit vivum, in quantum est ejus, potest tamen esse vivum in quantum est alterius, ut dictum est.

Sed quia rationes quæ sunt in oppositum, videntur concludere quod non differat, utrum quis suffragia procuret per bonos, vel per malos; ideo ad eas etiam est respondendum.

Kk.

Ad

Ad quintum dicendum, quod quamvis aliquis pro certo scire non possit de altero, an sit in statu salutis, tamen potest probabiliter aestimare ex his quæ exterius videt de homine: ex fructu enim suo arbor cognoscitur, ut dicitur Matth. VII.

Ad sextum dicendum, quod ad hoc quod suffragium alicui valeat, requiritur & ex parte eius pro quo fit, capacitas huius valoris; & hanc homo acquisivit per opera propria quæ gessit in vita; & sic loquitur Augustinus. Requiritur nihilominus qualitas operis, quæ prodesse debet; hæc non pendet ex eo pro quo fit, sed magis ex eo qui facit vel exequendo, vel imperando.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod opus suffragii quod pro altero fit, potest considerari dupliciter. Uno modo ut est expiativum pœnæ per modum cuiusdam recompensationis, quæ in satisfactione attenditur; & hoc modo opus suffragii, quod reputatur quasi eius pro quo fit, ita absolvit eum à debito pœnæ quod non absolvit facientem à debito pœnæ propriæ: quia in tali recompensatione consideratur æqualitas iustitiæ; opus autem istud satisfactorium ita potest adæquari reatu uni quod alteri non æquatur. Reatus enim duorum peccatorum majorem satisfactionem requirunt quam reatus unius. Alio modo potest considerari in quantum est meritorium vitæ æternæ, quod habet in quantum procedit ex radice charitatis; & secundum hoc non solum prodest ei pro quo fit, sed facienti magis.

Et per hoc patet solutio ad objecta. Primæ enim rationes procedebant de opere suffragii secundum quod est satisfactorium, sed aliæ secundum quod est meritorium.

ARTICULUS II.

Utrum suffragia prosint existentibus in inferno.

Quodl. II. cap. XVI.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod suffragia prosunt existentibus in inferno per hoc quod habetur II. Mach. XII. 40. quod *invenerunt sub tunicis interfectorum de donariis idolorum, à quibus lex prohibet Judæos; & tamen post subditur, quod Judas duodecim millia dracmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum.* Constat autem illos mortaliter peccasse contra legem agentes, & ita in peccato mortali decessisse, & ita ad infernum esse translatos. Ergo in inferno existentibus suffragia prosunt.

2. Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini, quod quibus valent suffragia, vel ad hoc prosunt ut sit plena remissio, vel ad hoc ut tolerabilior sit eorum damnatio. Sed soli illi qui sunt in inferno, damnati esse dicuntur. Ergo etiam existentibus in inferno suffragia prosunt.

3. Præterea. Dionysius in ult. cap. cœl. Hierarch. dicit: *Si hic iustorum orationes & secundum hanc vitam, quanto magis post mortem in his qui digni sunt, sacris orationibus operantur tantummodo? Ex quo potest accipi, quod suffragia magis prosunt mortuis quam etiam vivis.* Sed vivis prosunt etiam in peccato mortali existentibus, cum quotidie oret Ecclesia pro peccatoribus, ut convertantur ad Deum. Ergo etiam

(1) Al. illatam. Supplementum vero quæst. VII. art. 5. dicentem. (2) Al. quod. (3) Al. ipsique.

mortuis in peccato mortali suffragia valent.

4. Præterea. In vitis patrum legitur, quod etiam Damascenus in sermone suo refert, quod Macarius inventa in via calvaria cuiusdam defuncti, oratione præmissa, quæ sicut caput fuisset, & caput dedit responsum, quod fuerat sacerdotis gentilis, qui in inferno erat damnatus; & tamen confessus est oratione Macarii se, & alios juvari. Ergo suffragia Ecclesiæ etiam existentibus in inferno prosunt.

5. Præterea. Damascenus in eodem sermone narrat, quod Gregorius pro Trajano orationem fundens, audivit vocem sibi divinitus (1) allatam: *Vocem tuam audivi, (2) & veniam Trajano do: cuius rei, ut Damascenus dicit in dicto sermone, testis est oriens omnis, & occidens.* Sed constat Trajanum in inferno fuisse: quia multorum Martyrum necem amarum instituit, ut ibidem Damascenus dicit. Ergo suffragia etiam valent existentibus in inferno.

Sed contra est quod dicit Dionysius VII. cap. cœl. Hierarch. *Summus sacerdos pro immundis non orat, quia in hoc averteretur à divino ordine: & Commentator ibidem dicit, quod peccatoribus non orat remissionem, quia non audiretur pro illis.* Ergo non valent existentibus in inferno suffragia.

Præterea. Gregorius dicit in XXXIV. Moral. cap. XVI. *Eadem causa est cur non oretur tunc, scilicet post diem iudicii, pro hominibus æterno igne damnatis, quæ nunc causa est ut non oretur pro diabolo, angelisque eius æterno supplicio damnatis: quæ etiam nunc causa est ut non orent Sancti pro hominibus infidelibus, (3) impiisque defunctis: quia de eis utique, quos æterno damnatos supplicio jam noverunt, ante illum iusti iudicis conspectum orationis suæ meritum cassari refugiunt.* Ergo suffragia damnatis in inferno non valent.

Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini: *Qui sine fide operante per dilectionem, ejusque sacramentis à corpore exeunt, frustra illis à suis hujusmodi officia impenduntur.* Sed omnes damnati sunt hujusmodi. Ergo suffragia damnatis in inferno non prosunt.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod nec etiam existentibus in purgatorio. Quia purgatorium pars quædam inferni est. Sed in inferno nulla est redemptio: & Psalm. VI. 6. dicit: *In inferno autem quis confitebitur tibi?* Ergo suffragia his qui sunt in purgatorio, non valent.

2. Præterea. Pœna purgatorii est finita. Si ergo per suffragia aliquid de pœna dimittitur, tantum poterunt multiplicari suffragia, quod tota tolleretur, & ita peccatum remanebit totaliter impunitum; quod repugnare videtur divinæ iustitiæ.

3. Præterea. Ad hoc animæ in purgatorio detinentur, ut ibi purgatæ, puræ ad regnum perveniant. Sed non potest purgari anima, nisi aliquid circa ipsam fiat. Ergo suffragia facta per vivos pœnam purgatorii non diminuunt.

4. Præterea. Si suffragia existentibus in purgatorio valerent, maxime ea viderentur valere quæ sunt ad eorum imperium facta. Sed hæc non semper valent, sicut si aliquis decedens disponit tot suffragia pro se fieri, quæ si facta essent, sufficerent ad totam pœnam abolendam. Posito ergo quod hujusmodi suffragia differantur quousque ille pœnam evasit, ista suffragia ei nihil proderunt: non enim potest dici, quod ei prosint antequam fiant; postquam autem sunt facta, eis non indiget, quia jam pœnam evasit. Ergo suffragia

gia existentibus in purgatorio non valent.

Sed contra est quod dicitur in littera ex verbis Augustini, quod suffragia prosunt his qui sunt mediocriter boni, vel mali. Sed tales sunt qui in purgatorio detinentur. Ergo &c.

Præterea. Dionysius dicit in VII. cap. cœl. Hierarch. quod divinus sacerdos pro mortuis orans, pro illis orat qui sancte vixerunt, & tamen aliquas maculas habuerunt ex infirmitate humana contractas. Sed tales in purgatorio detinentur. Ergo &c.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod suffragia valent pueris in limbo existentibus. Quia illi non detinentur nisi pro peccato alieno. Ergo maxime decens est ut ipsi juvenitur suffragiis alienis.

2. Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini, quod suffragia Ecclesiæ pro non valde malis propitiationes sunt. Sed pueri non computantur inter valde malos, cum mitissima sit eorum pœna. Ergo suffragia Ecclesiæ eos juvant.

Sed contra est quod habetur in littera ab Augustino, quod suffragia non prosunt illis qui sine fide operante per dilectionem hinc exierunt. Sed pueri hoc modo exierunt. Ergo eis suffragia non prosunt.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videtur quod aliquo modo prosunt Sanctis existentibus in patria, per hoc quod habetur in collecta Missæ: *Sicut Sanctis tuis prosunt ad gloriam, scilicet sacramenta, ita nobis proficiant ad medelam.* Sed inter alia suffragia præcipuum est sacramentum altaris. Ergo suffragia prosunt Sanctis qui sunt in patria.

2. Præterea. Sacramenta efficiunt quod figurant. Sed tertia pars hostiæ, scilicet in calicem missa, significat eos qui in patria vitam beatam ducunt, ut supra dist. XII. quæst. I. art. 3. quæstiunc. 3. ad 4. dictum est. Ergo suffragia Ecclesiæ prosunt etiam existentibus in patria.

3. Præterea. Sancti non solum gaudent de bonis propriis, sed etiam de bonis aliorum: unde Luc. XV. 10. dicitur: *Gaudium (1) est Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente.* Ergo ex bonis operibus viventium, Sanctorum qui sunt in patria gaudium crescit, & ita etiam eis nostra suffragia prosunt.

4. Præterea. Damascenus (2) in sermone de dormientibus, inducens verba Chrysostomi. *Si enim gentiles, inquit, cum his qui abierunt, sua comburunt, quanto magis te fidelem mittere convenit cum fidei ipsius propria, non ut favilla fiant & hæc velut illa, sed ut majorem hinc circumponas gloriam; & si quidem peccator fuerit qui mortuus est, ut peccamina solvas; si autem justus, ut appositio fiat mercedis, & retributionis.* Et sic idem quod prius.

Sed contra est quod habetur in littera ex verbis Augustini. *Injuria est in Ecclesia orare pro Martyre, cuius nos debemus orationibus commendari.*

Præterea. Eius est juvari cuius est indigere. Sed Sancti in patria sunt absque omni indigentia. Ergo per suffragia Ecclesiæ non juvantur.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, In IV. Sent. Tom. V.

(1) Vulgata: erit coram Angelis. (2) Al. additur dicit. (3) Al. deest culpa.

quod circa damnatos in inferno fuit duplex opinio.

Quidam enim dixerunt in hoc distinguendum esse dupliciter. Uno modo quantum ad tempus, dicentes quod post diem iudicii nullus in inferno existens aliquo suffragio juvabitur, sed ante diem iudicii aliqui juvantur suffragiis Ecclesiæ. Alio modo distinguebant quantum ad personas in inferno detentas, inter quas quosdam dicebant esse valde malos, qui scilicet sine fide, & sacramentis Ecclesiæ decesserunt: & talibus qui de Ecclesia non fuerunt, nec merito, nec numero suffragia Ecclesiæ prodesse possunt. Alii vero sunt non valde mali, qui scilicet de Ecclesia fuerunt numero, & fidem habentes, & sacramentis imbuti, & aliqua opera de genere bonorum facientes; & talibus suffragia Ecclesiæ prodesse debent. Sed occurrebat eis quædam dubitatio eos perturbans, quia scilicet videbatur ex hoc sequi, cum pœna inferni non sit infinita secundum intensiorem, quamvis duratione infinita existat, quod multiplicatis suffragiis pœna illa auferetur; quod est error Originis: & ideo hoc inconveniens multipliciter evadere voluerunt. Præpositivus enim dixit, quod tantum possunt suffragia pro damnatis multiplicari, quod à pœna tota redduntur immunes; non autem simpliciter, ut Originis posuit, sed ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii: tunc enim animæ iterato corporibus conjunctæ in pœnas inferni sine spe veniæ retruduntur. Sed ista opinio videtur divinæ repugnare providentiæ, quæ nihil in rebus inordinatum relinquit. Culpa autem ordinari non potest nisi per pœnam: unde non potest esse ut pœna tollatur, nisi prius culpa expietur; & ideo cum (3) culpa continue maneat in damnatis, eorum pœna nullatenus interrumpetur.

Et ideo Porretani alium modum invenerunt, dicentes, quod hoc modo proceditur in diminutione pœnarum per suffragia, sicut proceditur in divisione linearum, quæ cum sint finitæ, tamen in infinitum dividi possunt, & nunquam per divisionem consumuntur, dum fit subtractio non secundum eandem quantitatem, sed secundum eandem proportionem; velut si primo auferatur pars quarta totius, & secundo quarta illius quartæ, & iterum quarta quartæ, & sic deinceps in infinitum. Et similiter dicunt, quod per primum suffragium diminuitur aliquota pars pœnæ, & per secundum pars aliqua remanentis secundum eandem proportionem. Sed iste modus multipliciter defectivus invenitur. Primo, quia infinita divisio, quæ congruit continuæ quantitati, non videtur posse ad quantitatem spirituales transferri. Secundo, quia non est aliqua ratio quare secundum suffragium minus de pœna diminiatur quam primum, si sit æqualis valoris. Tertio, quia pœna dimini non potest nisi diminuat & culpa, sicut nec auferri nisi ea ablata. Quarto, quia in divisione linearum tandem pervenitur ad hoc quod non est sensibile: corpus enim sensibile non est in infinitum divisibile. Et sic sequeretur quod post multa suffragia pœna remanens propter sui parvitatem non sentiretur, & ita non esset pœna.

Et ideo alii invenerunt alium modum. Aristodorenensis enim dixit, quod suffragia prosunt damnatis non quidem per diminutionem, vel interruptionem, sed per confortationem patientis; sicut si homo portaret grave onus, & facies sua perfunderet aqua: sic enim confortaretur ad melius portandum, cum tamen onus suum in nullo levius fieret. Sed hoc iterum esse non potest: quia aliquis plus, vel minus æterno

Kk 2 igne